

OBRTNI VESTNIK

Strokovni list za pouzdigo in napredek obrtništva Dravske banovine.

„OBRTNI VESTNIK“

Izhaja tedensko in sicer vsak
petek ter stane:

celoletno Din 40—
polletno Din 20—
posamezna številka . . Din 1—

Glasilo „Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani“, „Splošne zveze obrtnih
zadrug v Mariboru“ in obrtnih društev Dravske banovine.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 9.

Nefrankirani dopisi
se ne sprejemajo. Rokopisi se ne
vračajo. Ponatiski dovoljeni le z
navedbo vira.

Stev. pri poštni hranilnici,
podružnici v Ljubljani 10.860.

XV. letnik.

V LJUBLJANI, dne 7. avgusta 1932.

Štev. 32.

Ustroj gospodarskih zbornic

Beograd, 4. avgusta. AA. Minister za trgovino in industrijo je v soglasju z ministrskim svetom predpisal uredbo o trgovskih in industrijskih ter obrtniških zbornicah. Za zastopanje, zaščito in pospeševanje gospodarstva v Jugoslaviji obstojajo zbornice, ki obsegajo vso trgovino, industrijo in obrt. V trgovino spadajo tudi lesnarstvo, gostilničarstvo, pomorstvo, rečna plovba in prometni posli, v industrijo pa ladjedelstvo, rudarstvo in topilništvo. Zbornice so po tej uredbi javno-pravne ustanove s posvetovalnimi organi državnih oblastev ter samoupravnih teles v vseh vprašanih, ki so v zvezi z gospodarskimi in socialnimi problemi. Zbornice so dolžne v svojem delovanju upoštevati splošne interese narodnega gospodarstva v svojem področju, kakor v področju vse države. Poleg nalog, ki jih nalaga zbornicam uredba, morajo izvršiti tudi druge posle, ki se jim nalagajo s posameznimi zakoni, uredbami in pravilniki. Med drugim morajo iz lastne pobude ali pa na zahtevo proučevati razna gospodarska vprašanja, zasledovati pojave gospodarskega življenja in o vseh teh vprašanjih predlagati oblastem svoja mišljenja in svoje predloge. Dajati morajo mišljenja o načrtih zakonov, uredb in pravilnikov, ki so važni za gospodarstvo. Dalje imajo naloge, da zbirajo in obdelujejo statistične podatke o stanju gospodarstva v svojem področju, da vodijo registre podjetij, da zaznamujejo in registrirajo trgovinske oblike svojega področja, da izdajajo uverjenja o izvoru blaga, legitimacije trgovskim potnikom, da sodelujejo pri ustanavljanju zavodov ali razstav za pospeševanje gospodarskih panog, da ustvarjajo strokovne šole, vzdržujejo stalna razsodišča za spore gospodarskega značaja, da imenujejo revizorje trgovskih knjig, da predlagajo strokovne razsodnike, da prireajo gospodarske ankete, predlagajo trgovskemu ministru letna poročila in vršijo nadzorstvo nad strokovnimi organizacijami po obrtnem zakonu.

Ustroj in teritorij zbornic

Po tej uredbi bo v naši državi 19 gospodarskih zbornic, in sicer:

1. Trgovska zbornica v Beogradu s področjem uprave mesta Beograda, srezov id. Sremska Mitrovica, Ruma, Zemun in Pančevo iz dunavske banovine, vse področje dunavske banovine južno od Save in Dunava, 6 srezov drinske banovine, vsa moravska banovina in 7 srezov vardarske banovine.

2. Industrijska zbornica v Beogradu z istim področjem kakor trgovska.

3. Trgovsko-industrijska zbornica v Zagrebu s področjem savske banovine razen področja, ki pripada zbornici v Osijeku.

4. Trgovska industrijska zbornica v Osijeku, ki obsega srez Virovitice, Slatina, Donji Mihovci, Valnovo, Našice, Osijek, Daruvar, Pakrac, Požega, Diakovo, Vinjkovec, Vukovar, Novska, Nova Gradiska, Brod na Savi in Županja ter srez Darda in Batina Skela iz dunavske banovine.

5. Trgovsko-industrijska zbornica v Velikem Bečkereku s področjem dunavske banovine severno od Dunava in vzhodno od Tise, razen srezov Pančevo.

6. Trgovska industrijska zbornica v Sarajevu s področjem drinske banovine (srez 6 srezov), nadalje 5 srezov iz zetske banovine in 2 srez iz primorske banovine.

7. Trgovska industrijska zbornica v Banjaluki s področjem vrbanske banovine.

8. Trgovsko-industrijska zbornica v Skoplju s teritorijem vardarske banovine, razen 7 srezov, ki pripadajo beograjski zbornici.

9. Trgovsko-industrijska in obrtniška zbornica v Ljubljani s področjem dravske banovine.

10. Trgovsko-industrijska in obrtniška zbornica v Novem Sadu s teritorijem dunavske banovine severno od Dunava in zapadno od Tise ter srezov Ilok, Trig in Stara Pazova iz iste banovine.

11. Trgovsko-industrijska in obrtniška zbornica v Splitu s področjem primorske banovine razen srezov Konjic in Mostar.

12. Trgovsko-industrijska in obrtniška zbornica v Dubrovniku, ki obsega srez Dubrovnik, Boka Kotorska, Trebinje, Ljubinje, Gacko, Bilječa in Nevesinje iz zetske banovine.

13. Trgovsko-industrijska in obrtniška zbornica v Podgorici za vse ostale srez zetske banovine.

14. Obrtniška zbornica v Beogradu s področjem ostalih beograjskih zbornic, ki pa obsega tudi teritorij severno od Dunava in vzhodno od Tise in ne obsega srezov iz vardarske banovine.

15. Obrtniška zbornica v Zagrebu z istim področjem kakor trgovsko-industrijska.

16. Obrtniška zbornica v Osijeku z istim področjem kakor trgovsko-industrijska.

17. Obrtniška zbornica v Sarajevu z istim področjem kakor trgovsko-industrijska obsegajoč pa tudi srez Travnik in Ljubici.

18. Obrtniška zbornica v Banjaluki z istim področjem kakor trgovsko-industrijska.

19. Obrtniška zbornica v Skoplju s področjem vse vardarske banovine.

Vsega je torej 19 zbornic, in sicer 1 trgovska, 1 industrijska, 6 trgovsko-industrijskih, 5 trgovsko-industrijsko-obrtniških in 6 obrtniških.

Zbornice lahko na svojem področju z odobrenjem bana ustanovijo ekspoziture, ki je to potrebno. Na podlagi uredb pa se morajo ustanoviti naslednje ekspoziture: V Nišu od beograjske trgovske in beograjske obrtniške zbornice, v Velikem Bečkereku od beograjske obrtniške zbornice in na Sušaku od zagrebske trgovsko-industrijske zbornice. Zbornice smejo tudi izven svojega sedeža prirejati odnosno vzdrževati redne zbornične dneve, na katerih se lahko rešujejo posli gotovega zborničnega področja.

Po uredbi pripadajo zbornici vse fizične in pravne osebe, ki izvršujejo obrt v smislu obrtnega zakona ali pa se bavijo z gospodarskimi posli, navedenimi v § 394. obrtnega zakona, najsi imajo na področju sedež podjetja ali pa samo podružnico. Zbornici pripadajo tudi državna in samoupravna podjetja iz dotičnega teritorija. Vsa državna oblastva in ustanove, kakor tudi vsa upravna telesa in njihove ustanove morajo po tej uredbi dajati zbornicam na zahtevo vsa pojasnila in vse podatke, ki so zbornicam potrebni pri vršenju svojih nalog. Pristojni ministri lahko projekte zakonov, uredb in pravilnikov pošiljajo zbornicam v izjavo. Prav tako lahko zahtevajo izjavo zbornic v pogledu mednarodnih pogodb in trgovinskih konvencij. Zbornice so dolžne, da zahtevano mišljenje predložijo pravočasno ministrštvom. Tudi vse prisilne strokovne organizacije so dolžne dajati zbornici zahtevane podatke, sicer zbornica lahko kaznuje člane uprave z denarno globo.

Organi zbornic

Uredba določa naslednje organe zbornic: 1.) Zbornični svet, 2.) predsedništvo, 3.) odseki, 4.) stalni in specialni odbori, 5.) zbornični urad, ekspoziture in zastopstva. Število članov zborničnega sveta se odredi s statutom zbornice, vendar ne more biti večje od 70. Vsak svetnik ima namestnika, njegov mandat pa traja 6 let. Vsaka 3 leta se obnavlja polovica svetnikov. Zbornični svetniki vršijo svojo dolžnost brezplačno in nimajo pravice na kakoršnokoli dnevnice. Pravico volitev zborničnih svetnikov ima vsak pripadnik zbornice, ki je državljan kraljevine Jugoslavije. Volilno pravico vrši vsak pripadnik po pravilu preko svoje prisilne organizacije.

Odseki zbornic se določajo s statutom glede na številčno razmerje pripadnikov posameznih gospodarskih panog in na specialno važnost za zbornično področje. Zbornice lahko ustanovijo stalne odbore, zlasti nadzorstveni odbor, disciplinski odbor, kmetijski odbor, odbor za finančna, davčna in carinska vprašanja, socialno-politični odbor, prometni odbor in tujsko-prometni odbor.

Zbornice so pod nadzorstvom pristojnega bana, ki rešuje pritožbe pripadnikov zbornic in udruženj proti odlokom zbornic. Ban lahko postavi vsaki zbornici svojega komisarja zaradi nadzorstva in vzdrževanja neposredne zveze. Tak komisar prisostvuje vsem sestankom zborničnega sveta in odsekov s pravico govora. Minister za trgovino in industrijo lahko razpusti zbornični svet, če dela proti zakonu ali administrativnim predpisom ali pa če postane za delovanje nesposoben. V tem primeru postavi minister komisarja. Najdalje

v 6 mesecih se morajo nato izvesti volitve v zbornični svet.

Zbornice lahko ustanovijo zveze za vso državo članstvo v takih zvezah je fakultativno. Nadaljnji predpisi se nanašajo na ustanovitev novih zbornic, ki so predvidene po tej uredbi in na razdelitev poslov in imovine za one primere, kjer se obstoječe zbornice razcepijo. Nove zbornice morajo prevzeti odgovarjajoči del nameščenec vseh kategorij dosedanjih zbornic in jim priznati vse doslej dosežene pravice v pogledu dohodkov in službovanja. Obstoječe zbornice se morajo po novi uredbi organizirati najdalje v 6 mesecih. Glede volitev odnosno postavljanja zborničnih svetnikov veljajo nadalje odredbe zakona o odložitvi volitev trgovskih, industrijskih in obrtniških zbornic od 30. aprila 1929.

Izjava ministra Mohoriča

Uredba o zbornicah, ki je osnovana na obrtnem zakonu, ima namen urediti na enoten način nenavadno zapleteno vprašanje teh ustanov v naši državi. Gospodarske zbornice imajo pri nas že stare zgodovinske tradicije. Prvi zbornici sta bili ustanovljeni v Dalmaciji, in sicer v Dubrovniku in Splitu po maršalu Marmontu v času kraljevine Ilirije pred 120 leti. Pozneje l. 1850. je bila ustanovljena zbornica v Ljubljani, l. 1851 v Zagrebu, nekoliko kasneje v Osijeku. Za Bosno in Hercegovino je bila ustanovljena skupna zbornica l. 1909. Te zbornice so bile zbornice za trgovino, industrijo in obrt. V Beogradu so l. 1910, na podlagi obrtnega zakona ustanovili tri ločene zbornice: za trgovino, za industrijo in za obrt. Po vojni so bile ustanovljene zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Novem Sadu, v Vel. Bečkereku in v Skoplju ter končno tudi skupna zbornica v Podgorici.

Sestava in področje zbornic sta bila urejena po štirih različnih zakonih in nekaj uredbah. Ko je bil uveljavljen novi obrtni zakon, smo imeli tri tipe gospodarskih zbornic in samo po sebi je nastalo vprašanje, ali bi ne bilo potrebno, da se vse zbornice v državi preuredijo po enotnem tipu kot skupne ali pa kot ločene zbornice. Z nove uredbe je bilo vprašanje tipa (sestava) zbornic rešeno na kompromisen način. V glavnem je bil ohranjen dosedanj sestav zbornic, kakor današnjim gospodarskim razmeram in prizadetim interesom najbolj prija.

Druge veliko vprašanje, ki ga je bilo treba s to uredbo urediti, je vprašanje področja, sedeža, kakor tudi števila zbornic. Pri reševanju teh vprašanj se je naslanjala kr. vlada na naslednja načela: 1.) Sestava novih zbornic se mora prilagoditi administrativni razdelitvi države; 2.) ohraniti je treba kontinuiteto v zastopstvu gospodarskih interesov in očuvati zbornice v vseh krajih, kjer so dosedaj obstojale; 3.) upoštevati je treba želje interesentov o sestavi zbornic v okviru obrtnega zakona.

Kr. vlada se je v največji meri skušala ravnati po teh načelih, morala pa je glede na zbornice v prestolnici, ki imajo v tem pogledu izjemen položaj, pri uveljavljanju prvega načela proti svoji volji napraviti nekaj izjem, ki so s svoje strani izzvale nekaj neznatnih reperkusij zaradi omejitve področja sosednjih zbornic. Vlada je upoštevala zlasti želje obrtnikov, ki so zahtevali naj se njihov stan izloči iz obsega skupnih zbornic in naj se za zastopstvo obrtniških interesov, kjer se pri skupnih zbornicah obstoječi zbornični odseki izjavijo za to, ustanovijo posebne obrtniške zbornice. Uredba določa ustanovitve pet novih obrtniških zbornic, in sicer v Zagrebu, Banjaluki, Sarajevu, Osijeku in Skoplju.

Število zbornic je bilo s to uredbo povečano od dosedanjih 13 na 19 zbornic in sicer za pet novih obrtniških zbornic ter za trgovsko-industrijsko zbornico v Banjaluki za vrbansko banovino. Pri vsem tem je vlada pazila, da se s povečanjem števila zbornic obenem ne povečajo bremena gospodarskih slojev, ki v sedanjem gospodarskem položaju nikakor niso oportuna.

Tretji del uredbe se nanaša na notranjo organizacijo gospodarskih zbornic. V tem delu so predpisi o pravicah in dolžnostih teh gospodarskih ustanov, njihovih pripadnikov in ostalih članov, določbe o odnosu zbornic napram državi in pravi, samoupravi in stanovskim organizacijam. Kot organe zbornic določa uredba zbornične svet, predsedstva, odseke, stalne in posebne odbore, zborniške urade, ekspoziture in zastopstva. Zbornicam je prepuščena avtonomija tudi v tem, da po svojih statutih,

volilnih redih in pravilnikih določajo volitve, delovanje zbornic in poslovanje posrednih zborniških ustanov po krajevnih razmerah in potrebah.

Glede na izjemni značaj zborniških sodišč, za katera vlada velik interes in potreba v gospodarskih krogih, ker se z njihovo pomočjo izravnavajo poslovni spori čim bolj enostavno in na čim hitrejši način, so bile določbe o teh sodiščih v uredbi sestavljene z veliko pazljivostjo. Z uredbo se uvajajo stalna izjemna sodišča pri zbornicah.

Da bi se podprla iniciativnost prostovoljnega sodelovanja, ki je že doslej stvarno pokazala velike koristi tako pri državnih oblasteh kakor pri samih zbornicah, je bila z uredbo ustanovljena tudi pravna podlaga o zborničnih zvezah in o sodelovanju med zbornicami v drugih smereh.

Končno je velik del določb nove uredbe prehodnega značaja. Te določbe so velikega pomena za ureditev upravnih in zasebno-pravnih odnosov med zbornicami, ki se po novi uredbi na novo sestavijo, ki jim je določeno novo področje in ki jim je izpremenjena njihova pristojnost.

Nova uredba docela odgovarja željam, ki so prišle do izraza na konferenci gospodarskih zbornic naše kraljevine meseca maja l. 1930 v Dubrovniku. Zbornicam je z novo uredbo priznana popolna samouprava, širokopoteznost glede njihove pristojnosti in zajamčeno jim je najtesnejše sodelovanje gospodarskih organizacij. Kr. vlada pričakuje zaradi tega, da bodo gospodarske zbornice s svojim novim ustrojem docela odgovarjale razmeram in težavnim nalogam, ki jih čakajo v odnosu napram vsemu našemu narodnemu gospodarstvu, kakor tudi napram državi.

Danes imajo naše zbornice bolj nego kdaj pomembno in delikatno misljo. S to uredbo so ustanovljeni objektivni pogoji, da bodo mogle uspešno vršiti svoje veliko delo. Ti povoljni objektivni pogoji, izpolnjeni z dobro voljo in energijo, ki so ju naše zbornice v svojem dosedanjem delovanju pokazale vedno v zadostni meri, bodo mnogo doprinesli k njihovu bodočemu delu za zaščito gospodarskih interesov in pospeševanje gospodarstva v splošnem, že zaradi tega, ker v polni meri upoštevajo resne čase ki jih preživlja naš narod.

Zaščita domačega dela pri javnih dobavah

Minister za trgovino in industrijo gospod Ivan Mohorič se je s posebnim pismom od 17. junija obrnil na finančnega ministra zaradi zaščite domače industrije pri javnih nabavkah. To pismo je bilo sedaj v prepisu dostavljeno vsem državnim in samoupravnim oblastem in je finančni minister v zvezi s tem odredil, da državne in samoupravne ustanove ne smejo vnesti v pogoje za javne nabavke znamko, žig, patent, firmo ali slično označbo kakovosti blaga, za katero je razpisana nabava. S takimi pogoji se ne sme izključevati možnost udeležbe domačih producentov za enako ali slično blago na licitacijah. Vezanje pogojev na posamezne znamke ali tvrdke je šlo večinoma v korist inozemske industrije na škodo domače. V cilju zaščite domače delavnosti se v bodoče dopušča taka praksa samo v primeru, če je absolutno neobhodno, da se nabavi blago specialne kakovosti dotične industrije.

Borze

Devize.

Ljubljana, Amsterdam 2281,25 — 2292,61, Berlin 1346,09 — 1356,89, Curih 1103,45 — 1108,95, London 198,75 — 200,35, New York ček 5644,20 — 5672,46, Pariz 222,00 — 223,12, Praga 167,60 — 168,46, Trst 288,40 — 290,89.

Zagreb, Amsterdam 2281,25 — 2292,61, Berlin 1346,09 — 1356,89, Bruselj 788,59 do 790,13, London 198,75 — 200,35, Milan 288,40 — 290, New York kabel 5666,20 do 5694,46, New York ček 5644,20 — 5672,46, Pariz 222,70 — 223,12, Praga 167,61 do 168,46, Curih 1103,45 — 1108,95.

Stanje letošnje žetve in financiranje njenega izvoza

Beograjska »Politika« je objavila v svoji nedeljski številki izjavo trgovinskega ministra Mohoriča o stanju letošnje žetve ter financiranju njenega izvoza. Izjava min. Mohoriča je tem važnejša, ker so se v beograjskem tisku pojavila razna in nasprotna mnenja o stanju letošnje žetve in je šele z izjavo min. Mohoriča ustvarjena potrebna jasnost.

Na prvo vprašanje o sklicanju žitne konference, (o kateri je poročal tudi »Trgovski list«) je dejal minister Mohorič:

»Smatral sem za potrebno, da se mora pred definitivnimi sklepi o letošnjem žitnem režimu vršiti konferenca, na kateri bi bili zastopani vsi krogi, ki so zainteresirani na tem vprašanju. Mnenja sem bil, da morajo prisostvovati konferenci razen producentov, trgovcev, zastopnikov mlinске industrije tudi zastopniki pasivnih krajev in zadrugištvo. Na tak način je bil dosežen cilj, da se na kontradiktorni razpravi razčisti vprašanje: kakšen režim bi najbolje odgovarjal našim prilikam z ozirom na letošnjo žetev, prehrano prebivalstva, našo izvozno politiko in naše obstoječe obveze do tujine.«

»Konferenca sama se je vršila v času, ko je bila žetev v polnem teku in ko je torej imela konferenca polno možnost, da prečeni položaj...«

Konferenca je konstatirala, da je zlasti v tako zvanih pasivnih krajih rezultat žetve letos ugoden, v nekaterih krajih celo zelo ugoden in da bodo v znatni meri z njim pokrite potrebe teh krajev. V žitnih krajih pa je pridelek letos izpadel mnogo pod povprečjem. Konferenca je bila soglasno tega mnenja, da bomo imeli za notranjo porabo dovolj pšenice in da bo še ostal gotov višek čez domačo potrebo, ki bi se mogel izvoziti. Višina tega viška zavisi od raznih okoliščin, ki se bodo pokazale v prihodnjih mesecih, med drugim tudi od rezultata pridelka koruze. Po ocenah, ki so bile povedane, bo naš izvozni višek verjetno pokrtil one potrebe, za katere obstoje preferencialni dogovori z Avstrijo in Češkoslovaško.

Toda sam obstoj viška še ne pomeni, da ga bomo tudi mogli izvesti, ker je bila večina konference mnenja, da se bodo z ozirom na dosedanje rezultate žetve v naši zemlji ravnale cene na notranjem trgu po uvoznih pariteti, torej nad svetovno pariteto ter bi bil zaradi tega mogoč izvoz le z intervencijo, to je, da bi se dražje nabavljena pšenica v državi prodajala po nižji ceni v tujino. Brez oziroma na to, pa trgovci izvozniki zahtevajo, da se uvede režim svobodne trgovine tudi za izvoz, čeprav istočasno napovedujejo, da se bodo morale iste količine, ki jih bomo v jeseni izvozili, na spomlad zopet uvoziti.

Na vprašanje, kakšno je njegovo mnenje o svobodni trgovini, je odgovoril minister Mohorič:

»Jaz sem od nekdaj zastopal stališče, da mora sodelovati v izvoznih trgovini,

tudi če je reglementirana ali kontrolirana, zasebna inicijativa ter da se izkoristijo vse zveze ter ves trgovski kapital in aparat, ki nam je sploh na razpolago. V načelu zastopam to stališče tudi sedaj, in zato je moje prizadevanje v tem, da se najde prava oblika, da bo mogla tudi pri nepovoljnem rezultatu žetve sodelovati zasebna trgovina pri izvozu pšenice in moke. Ne smemo pa pozabiti, da smo v tem pogledu do gotove mere vezani po obstoječih preferencialnih dogovorih s tujino. Zato je potrebno, da še nadalje obstoji za izvoz pšenice osrednje mesto in organ, vsekakor pa vsaj za promet z onimi državami, s katerimi smo v preferencialnem odnosu. Po mojem mnenju pa to nikakor ne preprečuje, da se najde prikladen način, da v izvoznem poslu sodelujejo tudi zasebne tvrdke in jaz sem v ta namen tudi že sondiral teren. Takoj pa moram pripomniti, da odziv ni bil velik, kar je z ozirom na riskantnost posla in na nastalne prilike v naši izvozni trgovini čisto razumljivo.«

Drago Žabkar, Celje.

Kdo sme izdelovati omote in zaboje in kaj spada pod embalažo?

Obrtni zakon govori v členu 137 o izdelovanju omotov in zabojev, ali kakor se to imenuje z eno besedo, embalažo. Ta člen zakona se glasi doslovno:

1. Imetnik produktivnih obrtov nima pravice opravljati posle drugih obrtov, razen če so ti posli postranski in če so neobhodna dopolnitev njegovega obratovanja in potrebni za popolno izdelavo njegovih izdelkov. Imetniki produktivnih obrtov smejo prodajati blago, ki so ga izdelali. Rokodelci smejo prodajati v manjšem obsegu blago, ki ga sami izdelujejo, če spada to blago v njihov stroko in je postranskega pomena.

2. Imetnik obrta ima pravico izdelovati omote in zaboje za vkladanje izdelkov (blaga), katero delo je potrebno po trgovinskem običaju za odpravljanje in prodajanje teh proizvodov. Naprave, stroje in druga pomožna sredstva, ki so nevarna življenju, zdravju ali tuji imovini, sme imeti imetnik obrta samo s pomočjo oseb, ki imajo za taka dela strokovno izobrazbo.

3. Trgovci sme proizvajati omote in zaboje za vkladanje samo za potrebe svojega obrta.

Imetnik produktivnih obrtov sme torej izdelovati poleg v njegovo stroko spadajočega blaga še one izdelke, ki služijo v spopolnitev njegove produkcije, to se pravi, da smejo izvrševati one posle, ki omogočajo, da je blago, katerega izdelujejo, godno za uporabo. Ker pa določa zakon, da smejo imetniki obrtov svoje izdelke tudi prodajati, je popolnoma jasno, da smejo prodajati tudi to blago, ki je sicer postranskega pomena in ki služi v spopolnitev njih glavnega izdelka. Za em-

Financiranje izvoza.

Ker je z ozirom na obstoječe kreditne razmere in stanje na denarnem trgu, kot tudi zaradi zadolženosti našega kmeta eno najvažnejših vprašanih, kako zagotoviti sredstva za financiranje žetve, sem smatral že v začetku junija za svojo dolžnost, da dosežem otvoritev potrebne sezonskega kredita pri Narodni banki. Z zadovoljstvom morem izjaviti, da je tej zahtevi ustrezno. Zahtevan je bil kredit od 150 milijonov dinarjev, od katerega je prvi obrok v znesku 25 milijonov že stavljen na razpolago. Razen tega nam je zagotovljen s pomočjo zvez, ki jih ima naše Izvozno društvo v tujini, lombardni kredit na blago v znesku do 100 milijonov dinarjev. Zato upam, da bomo mogli s temi sredstvi premagati prvi naval na žitna tržišča, s katerim se mora to leto računati zaradi slabega stanja kmeta.

Koncem svoje izjave je minister Mohorič še enkrat poudaril, da se vprašanje žitnega izvoza zelo resno proučuje, kar kaže tudi njegovo prizadevanje, da se pravočasno zagotove potrebna finančna sredstva.

balazo pa prihajajo v poštev določila odstavka 2 in 3 tega člena. Vsak imetnik obrta ima pravico, da sam izdeluje omote in zaboje, torej embalažo, ki služi za vkladanje in prodajanje njegovih izdelkov, tudi trgovec ima isto pravico, vendar morajo ti omoti in zaboje služiti le za vkladanje in prodajo blaga njegovega obrta.

Gotovi podjetniki produktivnih obrtov si lastijo pravico, da smejo izdelovati kot embalažo tudi sode in sodčke. Med te podjetnike spada zlasti pivovarne in razne tovarne, ki potrebujejo sode za razpošiljanje svojih izdelkov. Ali pa se sodi in sodčki res smatrajo za embalažo? V tem primeru je treba ločiti te vrste embalažo po njih kakovosti in uporabnosti. Vsekakor je smatrati za embalažo one vrste sodov, ki jih rabijo razna podjetja za razpošiljanje žebeljev, cementa, steklenine itd. od sodov, ki se uporabljajo za razpošiljanje tekočin. Prvi so take kakovosti, da utrpijo pri enkratni uporabi nad 50% na svoji prvotni vrednosti, drugi pa ostanejo nespremenjeni tudi po mnogokratni uporabi in izgubi-jo na svoji vrednosti šele potem naravne obrabe. Princip pojma omota, zaboja ali embalaže sploh mora biti ta da je vrednost tega predmeta napram vrednosti blaga, za katerega se uporabljajo, prav minimalna, ne pa obratno, da njih vrednost presega celo vrednost blaga samega.

Ali smejo pivovarne izdelovati posodo same? Nikakor ne! Pivski sodčki imajo večjo vrednost kakor pa pivo samo, za katerega razpošiljanje so namenjeni. Tudi po strokovnjakih ne smejo pivovarne izdelovati same sodčkov in druge sode podobne posode, ker zakon natančno predpisuje, da

Ustanovni občni zbor Obrtnega društva v Rogaški Slatini

V nedeljo, dne 24. julija 1932, se je vršil v Rogaški Slatini v hotelu »Pošta« ustanovni občni zbor Obrtnega društva za Rogaško Slatino in okolico ob številni navzočnosti tamošnjega obrtništva. Zbor je otvoril dosedanj predsednik pripravljalnega odbora, g. Erjavce, ki je uvodoma pozdravil zastopnika Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, g. Golčerja iz Celja, zastopnika Obrtnega društva v Celju, g. Lečnika, in zastopnika Zveze obrtnih društev dravske banovne v Celju, g. Žabkarja, in g. Pičmana iz Ljubljane. Po pozdravu je g. Erjavce predal predsedstvo g. Maroltu, mizarškemu mojstru v Rogaški Slatini. Ta je v podrobnem poročilu oertal dosedanje delo pripravljalnega odbora. Iz njegovega poročila je razvidno, da je pripravljali odbor zelo pridno deloval in pripravil novemu društvu že lepo gnotno podlago. Po poročilu tajnika in blagajnika so se vršile volitve novega odbora, v katerega so bili izvoljeni sledeči tovariši: kot odborniki gg. Šentjure, Vidgaj, Strašek, Terčič, Erjavce, Krewalder, Poš in Kosar; kot namestniki gg. Kaslin, Mesiček, Čeček in Plementaš, kot pregledovalci računov pa gg. Žurman in Madeli. Določila se je letna članarina po Din 20.— in končno se je sklenilo, da pristopi društvo kot član k Zvezi obrtnih društev dravske banovne v Celju. Pri slučajnostih je pozdravil zbor g. Golčer v imenu zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani in želel novemu društvu veliko uspeha. Tudi g. Pičman je izrekel svoje pozdrave in želel društvu največjih uspehov. G. Žabkar je v enournem govoru referiral o obrtnem zakonu in o stanovski zavesti obrtništva.

se rokodelske obrti tudi po poslovdnji ne smejo izvrševati. Pivovarne same smejo izdelovati le zaboje ali kartone in pa napeklen leseno volno za pakovanje steklenic. Ako bi smeje pivovarne same izdelovati sode, bi bile upravičene izdelovati tudi steklenice, ravnotako bi bil upravičen izdelovati steklenice tudi sodavičar ali pa izdelovalec likerjev. Tudi gostilničar bi se lahko postavil na isto stališče in bi smatral kozarce in steklenice za postrežbo gostom za embalažo in jih izdeloval sam in vendar je to delo pridržano edinole steklarski obrti.

Trgovci so upravičeni izdelovati omote in zaboje, kakor to imenuje zakon, vendar pa niso upravičeni vinski trgovci izdelovati sami sode za razprodajo vina in kisa, ker spada to delo le v upravičenost strokovno usposobljenih in samostojnih sodarjev.

V smislu zakona je nepravilno, da vzdržujejo pivovarne pa tudi vinski trgovci sodarske poslovdnje takozvane nadsodarje in pomožno osebje, potom katerih sami izdelujejo vso posodo, ki jo rabijo za svoje obrate.

Drago Žabkar:

Obrtništvo v prejšnjih stoletjih

(Nadaljevanje in konec)

V 18. stoletju je začela mesarska obrt pešati. Zadruga, ki je štela leta 1755. petindvajset mesarjev, se je skrčila leta 1795. na 6 članov. Ti so morali zaklati vsak teden po dvajset volov, pa so meso težko prodali, ker so dovažali ple-miši z dežele obilo mesa na mestni trg.

Leta 1776. so se ljubljanski mesarji uprli in izjavili, da nikakor ne morejo prodajati mesa po cenah, ki jih je določil magistrat. Ta je vsem mesarjem zaprl mesnice, razpustil zadrugo in odpovedal vsem mesarjem meščansko in obrtno pravico. Okrožni urad je ukazal magistratu, da naj prevzame klanje živine v svojo oskrbo, ta pa se je tega branil na vso moč, češ da bo trpela meščina blagajna veliko škodo. Okrožni urad je svojo zahtevo ponovil in zagrozil, da bo vse mestne očete dal zapreti na Gradu, ako ne bodo ubogali. Ti so se morali ukloniti in magistrat je v lastni režiji kral živino in zalagal meščane z mesom. Že prvi mesec je imelo mesto izgube 2013 goldinarjev 43 krajcarjev, v enem letu pa 20.427 goldinarjev 1 krajcar. Ta izguba bi ne bila tolika, ako bi bili mogli spraviti v denar 1660 volovskih koz, ki so se sčasoma popolnoma pokvarile.

Zaradi velike izgube je prevzela klanje posebna komisija deželne gospodarske »Fleischschrotungskommission«, bivši mesarski zadrugi pa so naložili, da mora plačati izgubo. Mesarji so bili s tem zadovoljni pod pogojem, da gosposka dovoli, da se zadruga na novo osnuje, in dovoli klanje edino le mesarjem. Tej želji je magistrat ustregel in se pogodil z mesarji, da plačajo vsake kvatre po 300 goldinarjev na račun izgube. Zopet so imeli pravico klati in sekati meso le mesarji, ki pa so bili posebne vrste tiči. Že po devetih mesecih so prenehali s plačevanjem in izjavili, da so bili prepričani, da morajo plačati 1200 goldinarjev enkrat za vselej. Gosposka je nato mesarjem ponovno prepovedala klanje.

Peki, ali kakor so jim takrat dejali pekarji, so bili slično kakor mesarji za takratno gosposko zelo hud oreh. Vsako leto je magistrat določil po štiri nadzornike (Brotbeschauer, Brotwäger), ki so nadzorovali peke in pazili na zadostno težo in pravilno ceno. Ako so se peki v tej stvari pregrešili, so jih kaznovali s potapljalno pri čevljarskem mostu — potapljali so jih v vodo — ali pa s sramotno klopico, na kateri so morali ob tržnih dneh sedeti po nekaj ur. Nadzorniki so delali tako zvane pekarske poskušnje. Poleg nadzornikov so tvorili to komisijo še mestni blagajnik, trije svetovalci, oče pekovske zadruge in dva mojstra. Poskušnje so napravili na ta način, da je komisija ku-

pila na tržni dan 4 mernike pšenice, jo dala zmlati in iz dobljene moke speči kruh.

V osemnajstem stoletju so se peki često pritoževali, da so cene kruha prevelike in leta 1794. so rekli gosposki, da bodo vsi peki propadli. Res je, da so pravice pekov takrat precej izgubile na veljavi in da so morali vzeti na svoje zadrugne realitete posojilo. Kakor vse ostale obrti, so začele propadati tudi pravice pekov in postali so iz prejšnjih neodvisnih ponosnih meščanov le še od gosposke odvisni rokodelci. Že leta 1794. je bilo predpisano, da mora vsak pek zaznamovati kruh s posebnim znamenjem tako, da se je dal takoj ugotoviti izdelovalec kruha. Nezaznamovan kruh so konfiscirali.

Kakor je iz vsega razvidno, so bili nekdanj rokodelci in obrtniki kaj imeniten stan, ki so ga podpirali zlasti vladarji, ki so vedeli, da morejo le s pomočjo krepkega in svobodnega meščanstva utrditi svojo moč napram ošabnemu in oholemu plemstvu. Obrtniki in rokodelci so se tega zavedali in so s pomočjo svojih stanovskih organizacij — zadrug, celov — čuvali vse pridobljene pravice. Devetnajsto stoletje je prizadelo rokodelstvu in obrtništvu prav hud udarec, jela se je pojavljati industrijalizacija podjetij.

Danes imamo zelo razvito obrt, zlasti v dravski banovini, ta obrt pa sloni na popolnoma drugih principih. Ni več nekdanjih privilegijev, ker jih ne more

biti v dobi demokracije, današnja obrt sloni na temelju strokovnega znanja in napredka, solidne postrežbe in svobodne konkurence. Dasi so za obrtništvo zelo hudi časi, je vendar obrtništvo zdravejša in trdnjše od industrije in trgovine. Gospodarska kriza more uničiti veliko industrijo, ne more pa uničiti strokovno sposobnega obrtnika, ki se lahko z delom svojih rok, pa četudi slabo, prebije skozi najhujše ovire gospodarskih naprtilik. Vsaka država se mora zavedati, da ima ravno v obrtništvu največjo oporo za svoj napredek. Obrtništvo proizvaja leto za letom ti-soče sposobnih in strokovno usposobljenih delavcev, brez katerih bi bila vsaka industrija nemogoča. Obrtništvo ustvarja s svojimi duševnimi silami in spretnimi rokami vse, kar potrebuje človek za svojo udobnost in kar ne daje narava sama. Poleg kmeta je obrtnik največji stebel države, je nositelj gospodarske, socialne, nacionalne in državne misli. S teh vidikov sledi, da je država dolžna, da podpira stremiljenja obrtništva in mu pomaga vzgajati njegov naraščaj, da bo zmoglo tudi v bodočih pokolenjih dati narodu in državi na razpolago svoje ustvarjajoče sile.

Obrtniki, jačajte naš tisk!

Kaj je novega?

Novi grobovi.

Našemu obrtniškemu tovarišu pleškarskemu mojstru v Mostah g. Vojski je nenadoma preminula, zadeta od kapi, soproga Ana Vojska. Blaga pokojnica je bila znana kot žena dobrega srca, zlasti za našo revno deco. Da je mogla svojo dobrosočnost še bolj uveljaviti, je bila več let agilna članica in odbornica Kola jugoslovanskih sester — podružnice v Mostah, katera podružnica je ena najbolj delavnih in skrbnih za našo siromašno deco. Bodi ohranjen plemeniti ženi najlepši spomin, užaloščenemu soprogu pa naše iskreno sožalje!

Na drugem mestu smo posvetili članek prerano umrlemu obrtniškemu tovarišu Franjo Grabjecu, fotografu in načelniku Pokrajinske zadruge fotografov za Slovenijo v Ljubljani. N. v m. p.

Bivši zvezni kancelar Seipel umrl. 2. t. m. je umrl v zdravilišču blizu Dunaja bivši zvezni kancelar Avstrije dr. Seipel. Dasi po poklicu duhovnik, se je posvetil pokojni z vso vno politiki. Kot vodja krščanskih socialistov je že l. 1918 veljal za odličnega politika, s svojim nadaljnjim delovanjem v novi republiki pa je postal državnik velikega formata. Ene njegovih največjih znanjopolitičnih rešitev v prilog Avstrije so bile dvignjenje vojne kontrole nad Avstrijo in sklenjeni aranžma za dolgoročno zvezo z USA.

Nove telefonske zveze. Prometno ministrstvo je dovolilo, da se odpre telefonski promet na progah Stari trg pri Rakcu-Villa del Nevoso (1.80 zl. fr.); Ljubljana-Bad Gastein, Klagenfurt, Mallnitz, Miltatt, Pörschach a. S., Freibach, Velden in Villach (2.70 zl. fr.); Ljubljana Hof Gastein in Pongau (3.45 zl. fr.); Vrhnik-Treviso (2.25 zl. fr.); Vrhnik-Brescia, Bolzano, Cremos, Carpi, Modena, Reggio Emilia, Rimini in Verona (2.85 zl. fr.) in Vrhnik-Busto Arsizio, Galarate, Legnano, Livorno, Novari in Napoli (3.45 zl. fr.). Številke v oklepaju pomenijo tel. pristojbino za triminutni pogovor.

Sejmi

8. avgusta: Ribnica, Studenec.
9. avgusta: Kamnik, Sv. Gregor-Verlike Slevce, Radeče, Žužemberk.
10. avgusta: Brežice, Dob, Osilnica, Trbovlje, Studenec-Ig, Gornja Radgona, Rovte, Sv. Lovrenc (Velika loka), Slovenjgradec, Podčetrtek.
11. avgusta: St. Jurij ob južni železnici, St. Jurij v Slovenskih goricah.

Opozorila mlinom. Vsi tisti mlini, ki se obračajo na delegata ministra za trgovino in industrijo pri Privilegirani izvozniki družbi za postavitev strokovnih komisij v svrhu določitve kapacitete mlinov, morajo poslati svoje prošnje do 10. avgusta t. l. Pozneje došle prošnje ne pridejo več v poštev.

Diplomatski incident v Varšavi. V Varšavi je prišlo do neljubega incidenta, ki utegne imeti svoje posledice. Nemški poslanik Rintelen je namreč na demonstrativen način snel s hiše, v kateri stanuje, ob priliki poljskega praznika poljsko zastavo.

Prof. Piccard se pripravlja za nov polet. Svetovnoznani višinski raziskovalec prof. Piccard, ki je vzbudil minulo leto s svojim dvigom v stratosfero tolikšno začudenje znanstvenega sveta, se pripravlja za nov višinski dvig. Topot se dvigne nad Zürichom v Švici.

Razvoj obrta v Karlovcu. Po statističnih podatkih ugotovljeno se je mesto Karlovec povzpelo od malega trgovskega mesteca v industrijsko mesto. Kako je bil Karlovec v obrtnem pogledu nekoč razvit, o tem priča celovska statistika, ki je l. 1777. znanomovala 194 mojstrov-obrtnikov in 430 pomočnikov. Danes je v Karlovcu registriranih 865 obrtnikov in gospodarstvenikov. Najbolj razviti obrti so: opančarski, tapetniški, klobučarski, mizarški, pečarski in kolarski.

Amerika gre v inflacijo. New York Case National Bank in več drugih velebank izjavlja, da se bodo poslužile pravice, ki jim jo daje Borah-Glas Bill, da morejo izdati tudi nepokrite novčnice. Kdaj izdajo novi denar, pa še ni znano.

Kitajci se pripravljajo na novo vojno. Po sklepu vojne konference se je Kitajska odločila, da vzpostavi dobrovoljsko vojsko 200.000 mož nasproti Japoncem. Istočasno bo kitajska vlada napravila tudi potrebne gospodarske korake. So izgledi za novo vojno.

† Franjo Grabjec

Ko smo zaključili uredniški del, smo zvedeli za žalostno vest, ki bo brez dvoma globoko odjeknila v vrstah zastopnikov naše svetle umetnosti — v vrstah naših fotografov, da je po daljšem mukopolnem trpljenju preminul g. **Franjo Grabjec**, fotograf in večletni načelnik Pokrajinske zadruge fotografov za Slovenijo v Ljubljani.

Blagi pokojnik, ki je bil daleč naokoli dobro poznan kot lastnik uglednega fotografičnega umetnega zavoda, kakor je s ponosom in upravičeno imenoval svoje cvetoče podjetje, je kmalu po potresu prišel iz svoje poljske domovine, kjer je že delal v najbolj znanih ateljejih, v Ljubljano in stopil v službo v takrat enega najbolj slovečih ljubljanskih foto-atelejev, v atelje pok. Julija Müllerja. Po smrti tega je pok. Grabjec tudi prevzel dobro vpeljani atelje. Vešak v svoji stroki, se je izpopolnjeval tako, da je hodil sporedno pot z novodobnimi zahtevami fotografije; dvignil je svojo sposobnost do popolnosti ter se kvalificiral za prvega mojstra na polju svetlobno-reproduktivne tehnike.

Ni pa vselej gledal blagi pokojnik samo na svojo osebno korist; tudi skrb in trud za svoje stanovske kolege sta mu bila vedno pri srcu. Da je skoraj neugledni fotografski stan prišel do tistega ugleda, ki mu po vsej pravici pripada, je njegova zasluga kot vodje organizacije fotografov. Kot načelnik Pokrajinske zadruge fotografov za Slovenijo si je stekel nemimljivih zaslug, ki jih bo znala osvetliti šele zgodovina razvoja fotografsko-umetnostnega obrta pri nas in zgodovina razvoja stanovskega pokreta.

Blag po svojem tihem in skromnem značaju, vselej ljubezniv in uslužen ter deleč nasvetovalno in materijelno pomoč, kakor more biti le človek globokega srčnega umevanja in čutenja — saj je bil navdušen prijatelj prirode, in tak človek ne more biti slab v srcu — ni bil priljubljen samo v krogu svojih stanovskih tovarišev, temveč je bil priljubljen v najširšem krogu prijateljev.

Blagemu pokojniku in zaslužnemu borcu za pravice svojega stanu bomo ohranili svetel in časten spomin, katero naše zagotovilo naj bo njegovim preostalinim, ki jim ob teh vrsticah izrekamo naše najglobokejše sožalje, tolažilo v težkih dneh preizkušnje. Družimo pa se tudi v sočustvovanju s pokojnikovimi stanovskimi tovariši, ki so izgubili z njim vrlega zastopnika in zagovornika stanovskih interesov. Slava človeku in njegovemu delu!

Uredništvo.

Ekскурzija češkoslovaških gospodarstvenikov po Jugoslaviji

Oficijelno ekskurzijo svojih članov v Jugoslavijo priredi Češkoslovaška trgovska in obrtniška stranka od 3. do 16. septembra t. l. Ekскурzije se bo udeležilo okrog 300 članov stranke, vsi samo mali trgovci in obrtniki, ki žele ob tej priložnosti stopiti v zvezo z našimi producenti posebno onih predmetov, ki se izvažajo v ČSR. V Ljubljano prisplo 4. septembra ob 8. uri dopoldne. Po sprejemu v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo si ogledajo jesenski ljubljanski velesejem, popoldne pa znamenitosti mesta in gospodarske ustanove. Ob 18. uri istega dne se odpeljejo v Zagreb. Pripravimo se, da bo ta skupina iz bratske ČSR tudi pri nas najgostoljubnejše sprejeta.

Odgoditev plačil Jugoslavije

Minister za finance dr. Milorad Djordjevič, ki se je te dni vrnil iz inozemstva, je podal v glavnem naslednjo izjavo:

Na svojem poslednjem potovanju sem prišel v stike s činitelji v Parizu, o katerih sem smatral za potrebno, da jim opišem naš denarni položaj, zlasti pa težkoče glede naših plačil v inozemstvu, ki so postale v zadnjem času posebno občutne zaradi splošne gospodarske krize. Razlog, da sem francoske uradne činitelje obvestil o teh teževah, je v tem, ker je Francija naš glavni upnik na podlagi državnih zadolžitvev. Naša državna plačila v Franciji znašajo na leto okroglo vsoto 800 milijonov dinarjev. Bilo je torej potrebno sporazumeti se z upniki ter poiskati način za odstranitev ali vsaj ublažitev deviznih težkoč, s katerimi se iz znanih razlogov bori naša kakor vse ostale kmetijske države.

Smatram za prijetno dolžnost, da takoj poudarim ustrežljivost proti nam in popolno razumevanje našega položaja pri vseh teh činiteljih. Predsednik francoske vlade je ob tej priliki pokazal svojo prisrčnost napram naši kraljevini, za katero je imel v prijateljskem razgovoru same lepe besede, in takoj brez vsakega nagovarjanja obljubil, da nam bo pomagal v čim večji meri, kolikor je to glede na sedanji finančni položaj v Franciji mogoče. Prav tako se je pokazal sporazumnega finančnega ministra Germaina Martina, ki je večkrat v razgovorih izrekel priznanje naši državi za resne napore, ki jih je doslej storila, da postavi svoj proračun in sploh svoj notranji finančni položaj na zdrave temelje. Uspeh teh razgovorov so naslednje olajšave za plačila Franciji:

Vsa plačila v času od 15. avgusta t. l. do 15. oktobra 1933, se odgode na ta način, da se vsi roki, ki spadajo v to dobo, podaljšajo za leto dni. Plačila, ki bi jih imela v tem času izvršiti naša država, bi znašala letos oktobra 64,5 milijona frankov in 64 milijonov frankov meseca aprila prihodnjega leta, in sicer zaradi odplačila predjema od 250 milijonov frankov, ki smo ga sklenili meseca oktobra lanskega leta. Nadalje bi morali plačati do konca septembra letos 56 milijonov frankov pet odstotnega posojila od 300 milijonov frankov iz l. 1924. Na ta način so odložena plačila francoski vladi v skupni vsoti 185 milijonov francoskih frankov brez vojnih dolgov, za katere velja po deklaraciji lausanske konference z dne 17. junija letos moratorij.

Razen tega je bil predmet mojih razgovorov v Parizu tudi vprašanje podaljšanja, odnosno obnove kredita 100 milijonov frankov za odkup tobaka, ki

ga je lani sklenila v Parizu uprava državnih monopolov in ki bi se moral izplačati v štirih prihodnjih mesecih. Ta kredit je bil sklenjen s skupino francoskih bančnikov, ki so prav tako pokazali popolno razumevanje za naše težave in napravili vse potrebno za podaljšanje, odnosno obnovo te operacije, da bi se nam na tej podlagi prihranil izdatki deviz v vsoti 100 milijonov frankov. V skupni vsoti znašajo torej olajšave 630 milijonov dinarjev brez vojnih dolgov, za katere so bili določeni v državnem proračunu ustrezajoči krediti.

Ta velika številka je tem bolj značilna, ker predstavlja ne samo zmanjšanje odtoka deviz v prihodnjih mesecih, temveč tudi čisto proračunsko olajšavo.

Druga važna zadeva, ki jo je treba ob tej priliki poudariti, je bila razprava o podaljšanju naših trgovinskih odnosov s Francijo, kar bo vsekakor v najpopolnejši meri pripomoglo k olajšanju našega deviznega položaja. Za to zadevo so francoski odločilni činitelji pokazali popolno razumevanje ter so sprejeli predloženi načrt, ki se bo v podrobnostih izdelal sporazumno s povečanjem našega izvoza v Francijo, predvsem živine in leša. V skladu z doseženim sporazumom s predsednikom francoske vlade Herriotom in finančnim ministrom Germainom Martinom bo naša vlada izdelala izčrpen predlog o tem vprašanju.

Navedeni uspehi so glede na obstoječe gospodarske in finančne razmere zelo ugodni in bodo brez dvoma imeli najkoristnejše posledice za splošni finančni in zlasti devizni položaj. Njihov vpliv bo občutlivo zlasti Narodna banka, ki bo v bodoče lahko v večji meri zadoščala deviznim potrebam našega gospodarstva.

Gospodarstvo

Kam največ izvažamo in odkod uvažamo. V prvem letošnjem polletju moramo zaznamovati, da smo največ uvozili v Italijo, Češkoslovaško, Avstrijo in Nemčijo. V Italijo smo izvozili blaga v vrednosti 359.305.422 dinarjev, kar znači 26,19% celokupne vrednosti našega izvoza v prvih 6 mesecih. V Avstrijo smo izvozili za 243.805.923 (17,77%), v Češkoslovaško za 178 milj. 780.226 (13,02%), a v Nemčijo za 136.987.450 (9,98%). Nasprotno smo uvozili največ blaga iz Nemčije za Din 260.778.734 ali 18,76%, Češkoslovaške za 226.301.057 Din ali 16,28%, Avstrije za 174.696.815 ali 12,56% in iz Italije za Din 164.199.971 ali 11,81%.

Jubilejna publikacija statističnih podatkov OUZD-a v Ljubljani

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpošilja vsako leto koncem meseca junija ali začetkom julija glavne statistične rezultate v besedi in sliki, kateri so zanimivi zlasti v narodno-gospodarskem pogledu. V tem pogledu je posebno zanimiva letošnja publikacija ob desetletnem jubileju OUZD-a. Publikacija vsebuje 8 slik in 6 tabel.

Slike: Sezijsko in konjunktorno valovanje zaposlenosti naših delavcev pred svetovno vojno, sezijsko in konjunktorno valovanje zaposlenosti naših delavcev po svetovni vojni, sezijsko in konjunktorno valovanje povprečne dnevne zavarovane meze, razporeditev trgovine, obrti in industrije v veliki Ljubljani, zemljevid poljedelskih strojev v dravski banovini, verjetnost obojenja v posameznih letih starosti, povprečno trajanje bolezni v posameznih letih starosti in povprečna morbiditeta v posameznih letih starosti.

Tabele: Število članov po industrijskih skupinah, medznih razredih in spolu ter zavarovana meza na dan 30. junija 1931, število članov po industrijskih in starostnih skupinah ter spolu na dan 30. junija 1931, število obojenj, ki odpadejo povprečno na vsake 100 zavarovancev po industrijskih skupinah, spolu in diagnozah iz l. 1930, trajanje bolno-podporne dobe po industrijskih skupinah, spolu in diagnozah v letu 1930, morbiditeta (število bolezni) v posameznih letih, ki odpadejo povprečno na vsakega zavarovanca po industrijskih skupinah, spolu in diagnozah v l. 1930 in statistika obojenj po spolu, diagnozah in mesecih leta 1930. (Vpliv sezijske na obojenja!)

Najzanimivejši slik in jubilejni publikaciji OUZD-a sta št. 1 in št. 2, ka-

teri predstavljata sezijsko in konjunktorno valovanje našega delovnega trga pred svetovno vojno od leta 1894 do 1913 ter po svetovni vojni od leta 1920 do sredine 1932. Obe sliki s komentarjem OUZD-a sta ponatisnjeni, tako da skoraj ni potreba podrobnejšega tolmačenja. Radi važnosti takih narodno-gospodarskih studij zlasti v sedanji težki svetovni gospodarski krizi naglašamo vseeno, da je zelo važna in zanimiva statistična ugotovitev, da znaša trajanje konjunkturalnega vala zaposlenosti našega delavstva pred in po svetovni vojni 7 let, in sicer 4,5 leta traja gospodarski polet in 2,5 let pa gospodarska represija. Na podlagi teh statističnih ugotovitev in na podlagi verjetnostnega računa moramo s precejšnjo zanesljivostjo pričakovati konec gospodarske krize že proti koncu leta 1932 ali pa v začetku leta 1933. Nimamo sicer še nobenih konkretnih statističnih simptomov, ki bi jasno napovedovali konec sedanje gospodarske krize, vendar pa že vsi čutimo, da gospodarska kriza ne more več dolgo napredovati tako kot dosedaj.

Kako bo z našim narodnim gospodarstvom v letu 1933? To vprašanje oziroma odgovor na to vprašanje je še bolj zavito v kopreno negotovosti. Verjetno je samo tole: Rapidnega gospodarskega poleta kakor v letih 1919 do sredine 1923 in od 1926 do sredine 1930 ne moremo pričakovati, ker je sedanja gospodarska kriza ne samo konjunkturalna, ampak tudi sekularna. Izgleda torej, da v letu 1933 ne bo niti občutnejšega poslabšanja, niti občutnejšega zboljšanja gospodarskih razmer.

KREDITNO DRUŠTVO MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

dovoljuje posojila na menice in kredite v tekočem računu vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam

Razvoj obrti v naši banovini

Prav zanimiva je statistika raznih obrti v naši banovini. Vsega skupaj imamo 252 vrst raznih obrti, obrtnikov pa ob koncu lanskega leta 32.913, dočim jih je bilo leta 1925 le 26.653. Med obrti štejemo n. pr. poleg brivcev, čevljarjev, dimnikarjev, kovačev, modistk itd. tudi detektivske zavode, izvoške, kopališča itd.

Začnimo kar pri najbolj razširjeni. Najbolj razširjena obrt je pri nas gostilničarska. Gostiln, restavracij in hotelov smo imeli leta 1925 nič manj kot 5491. V treh letih se je število znižalo na 5457, je pa nato poskočilo in znaša sedaj 5552. Zanimivo bi bilo vedeti, koliko vina popijejo naši ljudje, koliko denarja gre na račun pijače, ki je med našim ljudstvom povzročila že toliko gorja. Škoda, da tozadevnih podatkov nimamo pri roki.

Izmed obrti je na drugem mestu čevljarstvo. Brez čevljev človek pač ne more živeti. Leta 1925 smo imeli v dravski banovini 3300 čevljarjev, katerih število pa je stalno raslo, prav posebno pa v letih 1926, 1927 in 1928, ko smo šteli že 3785 čevljarjev. Koncem lanskega leta smo dosegli število 3953.

Dasiravno je Slovenija v pogledu pridelovanja žita pasivna dežela, imamo vendar le precejšnje število mlinov. Nekateri so prav veliki, pretežna večina pa služi našemu kmetu, ki v njih predeluje žito v moko za svoje potrebe. Danes imamo 2694 mlinov, pred 7 leti pa jih je bilo 2422.

Zelo je pri nas razširjena krojaška obrt, v zadnjih letih zlasti napreduje po mestih modno krojaštvo. Današnji človek da veliko na modo in zahteva od svojega krojača, da mu napravi obleko po najnovejši pariški ali angleški modi. Mnogo naših mojstrov se je izsolalo pri najznamenitejših modnih umetnikih v tujini, stroški, ki so jih imeli, se jim sedaj obilo preplačajo. Tudi na deželi so postali ljudje bolj moderni in gledajo na svojo obleko bolj kot kdaj prej, kar je vzrok, da imamo tudi na deželi krojaške mojstre, ki so na prav dobrem glasu. Čeprav živimo v času težke krize, še vedno živijo prislovica: obleka naredi človeka. Leta 1925 smo imeli 1710 krojačev, katerih število se je vsako leto dvigalo, tako da jih imamo danes že 2071.

Mizarstvo je na jako visoki stopnji in zelo razširjeno. V povojnih letih in tudi sedaj, se veliko gradi in imajo mizarji obilo posla. Lesa imamo pri nas dovolj, spričo velike krize v lesni trgovini so cene znatno padle in se mizarstvo prav dobro izplača. Število mizarjev se stalno množi in je v zadnjih 7 letih naraslo od 1605 na 1985.

Nenavaden porast zaznamujemo tako kvalitativno, kakor tudi kvantitativno v pogledu krojačic in šivilj. Njih število, ki je bilo še leta 1925 1258 torej znatno manjše, kot pri njihovih moških tovariših, je danes tako naraslo, da znatno prekaša število krojačev. Vsako leto smo dobili približno 300 novih šivilj, tako da jih je danes že 2470, kar znači skoraj za 100 odstotkov napredka. Zenske so pač v pogledu mode še bolj ničemerne in izbirne kot moški in se danes oblačijo strogo po najnovejši modi, čeprav je včasih taka, da bi se človek kar za glavo prijel. Moški najbolj zamerijo, da je sedaj moda dolgih kril, ne samo, ker je treba več blaga, kar je zvezano z večjimi izdatki, temveč tudi zaradi tega, ker se ne morejo več pasti pri pogledu na lepo oblikovane nožice. Evine hčerke na deželi so prav posebno udarjene na modo in v tem pogledu prav nič nečesto zaostati za meščankami. Šivilje pri tem prav dobro zaslužijo, ubogi možje pa si od skrbi, kje bodo dobili potreben denar za obleko svojih žen in hčera, pulijo lase.

Kriza je največ prizadela naše žage. Dela ni nikakega, žage stojijo sicer še vedno, toda večina je morala ustaviti obratovanje. Danes imamo v dravski banovini 1198 žag, 1925 jih je bilo 1058. Kriza je seveda povzročila občutno nazadovanje lesne trgovine, ki je dosegla tako nizko stopnjo, kot jo ljudje zlepa ne pomnijo.

H koncu naj omenimo še obrt, ki po številu sicer ni ravno med najbolj razširjenimi, je pa tesno zvezana s slovensko

mentaliteto oziroma podnebjem. Mislimo naše dežnikarje, katerih imamo 23. Letošnje leto je prav posebno nagajivo v pogledu vremena. Nikdar ne več ali se bo vreme držalo, pa čeravno ni na nebu niti enega oblaka. Dežnik moraš imeti vedno pri roki, če nočeš, da te bo pošteno premočilo. No, hvala bogu, kaj takega ni treba Slovencu preveč zabičevati. O nas je splošno znano, da ne gremo nikdar brez dežnika od doma in kadar hoče slikar narisati tipičnega Slovenca, ga bo vedno z dežnikom v roki. Prodajalci dežnikov pri nas pač ne umirajo od lakote. Mnogo jim gredo na roko tatovi, kar se sicer čudno sliši, je pa vseeno res. Pri nas se namreč poleg koles največ pokrade dežnikov in oškodovanci morajo kupovati vedno nove, če nočejo biti sričo sijajnih podnebnih prilik, do ko-že premočeni.

Dobave in licitacije

Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 18. avgusta t. l. ponudbe glede dobave blank-usnja; do 25. avgusta t. l. glede dobave 50.000 kg pšenične in 20.000 kg ovsene slame ter glede dobave podkev in žebeljev zanje.

Dne 30. avgusta t. l. se bo vršila pri ekonomskem oddelku Uprave državnih monopolov v Beogradu licitacija glede dobave živil (moka, mast, olje, kava, riž, poper, paprika itd.) ter glede dobave mila in sveč.

Oddaja zakupa restavracije na postaji Jesenice se bo vršila potom licitacije dne 25. avgusta t. l. pri Direkciji državnih železnic v Ljubljani.

Direkcija državnega rudnika Senjski rudnik sprejema do 15. avgusta t. l. ponudbe glede dobave 10.000 kg karbida in 2000 kg cilindričnega olja.

Dne 16. avgusta t. l. se bo vršila pri ekonomskem oddelku Uprave državnih monopolov v Beogradu licitacija glede dobave pločevinastih spojin.

Direkcija državnega rudnika Senjski rudnik sprejema do 8. avgusta t. l. ponudbe glede dobave nosilcev in železa.

Direkcija državne železarnice Vreš-Majdan sprejema do 10. avgusta t. l. ponudbe glede dobave železa; do 17. avgusta t. l. glede dobave železa, kemikalij ter glede dobave kabla; do 31. avgusta t. l. pa glede dobave opeke.

Pozor gg. trgovci in obrtniki!

Pločevinaste predmete
dobite najceneje
pri

**Karol
Hribernik**
kovinostiskarstvo

Ljubljana VII
Žibertova ulica št. 27.

Izdelujem
vsa v stroko spadajoča
dela po naročilu in načrtu
in se priporočam.
Delo solidno!

Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 9. avgusta t. l. pri ekonomskem oddelku Uprave državnih monopolov v Beogradu glede dobave 240.000 kg papirja; do 17. avgusta t. l. glede dobave ca 40.000 kg specialnega papirja; do 25. avgusta t. l. pa glede dobave 378 kub. metrov bukovih drv in 130.000 kg šleziskega premoga.

Direkcija državne železarnice Vreš-Majdan sprejema do 10. avgusta t. l. ponudbe glede dobave železnih ventilov in ključavnic; do 17. avgusta t. l. glede dobave 30.000 kg rižev slame in varjenih cevi; do 20. avgusta t. l. pa glede dobave 200 plošč črne pločevine.

Direkcija državnega rudnika Kakani sprejema do 11. avgusta t. l. ponudbe glede dobave 5000 kg plinskega olja in 10 parov nepremočljivih rudarskih oblek.

Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 18. avgusta t. l. ponudbe glede dobave 25 komadov električnih števecv.

Dne 25. avgusta t. l. se bo vršila pri Direkciji državnih železnic v Subotici ofertna licitacija glede dobave 6000 kg modre galice.

Bakrene, medene in aluminijaste predmete

za obrt, gospodarstvo in kuhinjo
izdeluje solidno in po zmernih cenah

tvrdka

JOSIP OTOREPEC

Ljubljana, Za Gradom št. 9
(ob koncu Streliške ulice).

Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do 15. avgusta t. l. ponudbe glede dobave vesel ter glede dobave platina in trakov; do 23. in 24. avgusta t. l. glede dobave lesa in raznega kovinskega materiala (zakovice, vijaki, maticice, žičniki, pločevina, delta-kovina, ključavnice itd.).

Direkcija državnega rudnika Zenica sprejema do 25. avgusta t. l. ponudbe glede dobave dvigala.

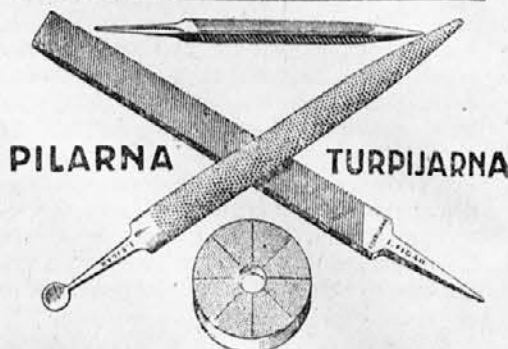
Prodaja vreč. Direkcija državnega rudnika Banja Luka sprejema do 25. avgusta t. l. ponudbe glede prodaje 1500 komadov starih vreč.

Oddaja zakupa buffeta na postaji Jablanica se bo vršila potom ofertne licitacije dne 24. avgusta t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu.

Direkcija državnega rudnika Kakani sprejema do 11. avgusta t. l. ponudbe glede dobave 10.000 kg cementa.

Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 18. avgusta t. l. ponudbe glede dobave 400 kg dinamov-žice.

Komanda 2. večšpedskega bataljona v Nišu sprejema ponudbe glede dobave štampljk.

IVAN FIGAR

LJUBLJANA

Gospodstvska cesta

Vošnjakova ulica 6

v bližini restavracije „Novi svet“

Zaloga,

izdelovanje in popravilo vsakovrstnih pil (turpija) in rašpel. Delo se izvršuje strokovno po najnižjih cenah.

Pri večjem naročilu

primeren popust.

Plačam enostransko tovarnino.

Direkcija državnega rudnika Banja Luka sprejema do 11. avgusta t. l. ponudbe glede dobave 2000 kg portland-cementa, 10.000 kg negašenega apna in 25.000 kg sena.

Ekonomski oddelek ministrstva vojske in mornarice v Beogradu razpisuje javne ustmene licitacije za dobavo mesa za čas od 1. oktobra 1932 do 31. marca 1933, ki se bodo vršile pri posameznih garnizijah dne 16., 18., 20. in 22. avgusta t. l.

Dne 29. avgusta t. l. se bo vršila pri Upravi smodnišnice v Kamniku ofertna licitacija glede dobave 30.000 kg žvepla in 15.000 kg parafina.

Strojni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 10. avgusta t. l. ponudbe glede dobave 500 komadov gledalnih stekel za lubrikatorje.

Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 11. avgusta t. l. ponudbe glede dobave ca 500 komadov električnih žarnic.

Direkcija državnega rudnika Kakani sprejema do 11. avgusta t. l. ponudbe glede dobave 10 komadov pip za komprimirani zrak.

Direkcija državnega rudnika Banja Luka sprejema do 11. avgusta t. l. ponudbe glede dobave 1500 kg namiznega olja in 500 kg strojnega olja.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.

Opozorilo

Opozorilo pred nezanesljivo tvrdko. Več domačih tvrdk je prosilo kr. posla-ništvo v Kairu, da jim da informacije o tvrdki YOUNG-IMPORT v Aleksandriji, Boulevard Saad Zagloul 38, ker niso mogle priti do poravnave svojih terjatev. Po dobljenih zanesljivih poročilih opozarjamo vse domače tvrdke, da ne sklepajo z gori navedeno tvrdko v Aleksandriji nikakih poslov. Tvrdka nima niti kapitala, niti trgovskih zvez, niti podružnic v Kairu, Beyrutu in Palestini, kakor to baje navaja v svojih dopisih. Tvrdke, ki iščejo zveze s poslovnimi krogi v Egiptu, naj pišejo Posla-ništvo kr. Jugoslavije v Kairu.

OBRTNA BANKA V LJUBLJANI

CENTRALA: KONGRESNI TRG 4

PODRUŽNICA: LJUTOMER

Telefon št. 2508

Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 12.051

Telefon št. 2508

Daje kredite v obrtne svrhe, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun se obrestujejo kar najugodnejše, vezane vloge po dogovoru primerno višje